

Tid til haven

Havetips uge 43

Af: Marianne Bachmann Andersen

Billede: Kvaeder.jpg

Hvad bruger man kvæder til?

Lige nu er det tid til at få høstet kvæderne. De klart lysende frugter på de hårdt belastede grene giver glæde i flere måneder. Først og fremmest giver de masser af opmærksomhed. Den flotte gule farve og dunede overflade på frugterne må man bare røre ved. Dernæst skal man snuse til frugterne. Den ubeskrivelige krydrede duft findes vist kun her. De meget hårde frugter tåler en del håndtering og bliver ikke stødte, men får de frost, bliver de hurtigt brunlige og rådner.

En del af kvæderne lægger vi på et fad som står i stuen. Varmen fra brændeovnen forstærker duften. Nogle af kvæderne koger vi og laver til kvædebrød og kvædemarmelade.

Et kvædetræ eller kvædebusk er smuk med store hvide blomster i maj måned efterfulgt af de lysende gule frugter, der først modner fra midten af oktober måned. Kvæder er fuldt hårdføre og plantes i almindelig havejord.

Opskrift på kvædemos

Afvej ca. 1 kg kvæder og 1 kg sukker.

Skyl frugterne og gnid den hårede belægning af frugterne. Skær dem i kvarter og fjern kernehusene. Kernehusene lægges i et bomuldsklæde og skal koges med for at give piktin (stivelsesmiddel) til mosen. Læg frugterne i en gryde og hæld så meget vand ved, at det dækker. Kog frugterne til de er møre og hæld vandet fra i en skål. Fjern bomuldsposen og tilsæt sukkeret samtidig med at du rører rundt i mosen. Bliver mosen for sej, tilsættes noget af kogevæsken. Massen kan nu bruges til marmelade.

Ønsker du at lave kvædebrød, skal du hælde massen ud på oliesmurt bagepapir i et 2 cm tykt lag. Det tager et par dage, før massen er tør. Skær ud i terninger og tril dem i perlesukker.

Kvædebrød spises som konfekt.

Snarligt bladfald, men først er der fest

Billede: Perleroen.jpg

Røde kinder og kolde fingerspidser. Der er sus i efterårsvejret, men mange af bladene på træerne holder stadig fast. Mange har, i forbindelse med efterårsferien, været på tur i Danmark og lagt mærke til de flotte skovbryn med et væld af efterårets nuancer i løvet. Rigtig mange af vores planters løv skifter farve, inden det slipper taget og falder mod jorden. Et enkelt træ kan lyse helt fantastisk op, men hvorfor ikke anlægge et lille areal i haven, hvor du rigtig giver den gas med efterårsløv?

Lad dig inspirere af denne opskrift med nogle af de mest farverige planter i haven:

Træ

Ambratræ, *Liquidambar styracifua* bliver ca. 10 m højt med en 2 – 3 m bred krone.

Buske

Papegøjebusk, *Parrotia persica*, 8 m høj og ca. 4 m bred busk

Perlerøn, *Sorbus koehneana*, 2-3 m høj og bred busk

Kalkved, *Viburnum opulus*, 3-4 m høj og 1,5 m bred busk

Slyngplante

Rådhusvin, *Parthenocissus tricuspidata*, slyngplante, der kan vokse mange meter i både højde og brede

Bunddækkende planter

Koreansk fjerbusk, *Aruncus aethusifolius*, 25 cm høj og bred

Storrodet storkenæb, *Geranium macrorrhizum*, 25 cm høj og bred

Billede: Agapanthus.jpg

Planter til overvintring

Trods to vintre med hård frost og masser af snedække, har nogle haveejere stadig – eller igen – planter, der skal vinterbeskyttes. Det kan være planter med oprindelse fra Middelhavet eller store stueplanter, der har nydt godt af frisk luft på terrassen hele sommeren. Der er også mange af os, der har glæde af krukker fyldt med blomster, krydderurter eller stedsegrønne planter. Krukkerne kan godt stå i frostvejr hele vinteren, men det er ikke altid, at planterne i krukkerne overlever. Det skyldes vand! Vand, som fylder krukken op, så planterne drukner – og i frostvejr sprænges de vandmættede planteceller. Indtil dato har efteråret ikke vist sig fra sin meget våde side, men det kan hurtigt ændre sig, så husk at sætte krukkerne under udhæng eller i carporten, så dine planter ikke drukner. Vælger du at bruge det tomme drivhus til at opbevare krukkeplanter i, skal du huske, at solrige dage får temperaturen op på tocifrede varmegrader – også midt om vinteren! Så høje temperaturer giver vækst og fordampning. Planter i drivhuset om vinteren skal passes med vand og ekstra beskyttelse i de perioder, hvor der kan blive frostgrader inde i huset.

Der findes ikke en helt gennemprøvet liste over planternes optimale overvintringsforhold, men her er et bud på nogle af de mest almindelige sarte planters behov:

	Lys/mørke	Temperatur
Citrusplanter	Meget lys	+7 - +17 grader C
Bougainvillea	Lyst	+5 - +8 grader C
Nerie	Lyst	-5 - +13 grader C

Figen	Mørkt eller lyst	- 5 - + 15 grader C
Skærmlilje (Agapanthus)	Mørkt eller lyst	+ 3 - + 13 grader C
Engeltrompet	Mørkt	+5 - +10 grader C
Fuchsia	Meget lidt lys er nok	+5 - +10 grader C

Husk også, at dine sarte haveplanter snart skal beskyttes for frost. Her tænker jeg især på mammutblad, men også knopperne på hortensia dækker jeg hvert år, for at sikre næste års blomstring.

Billede: Tulipaner i krukke.jpg

Forårsløg lægges indtil jul

Har du endnu ikke nået at få lagt dine tulipanløg, krokus, scilla, narcisser eller prydallium? Du kan stadig nå det, og jorden i din have er rigtig god lige nu. Temperaturen er stadig så høj, at løgene hurtigt vil slå rødder og gøre sig klar til forårets komme. Ja, er det ikke dejligt at tænke på de mange glædesstrålende forårsfarver, som dag for dag rykker tættere på. Med under to måneder til juleaften, indtræffer forårsmånederne snart på kalenderen. Hvorfor ikke forære en kurv med forårets vente til venneparret, når du næste gang skal til middag? Du kan eventuelt pryde gavekurven med et par festlige handsker og en løglægger. Løglæggeren er et lille håndinstrument, som hjælper dig med at få placeret løget så langt nede i jorden, at det sikrer en god blomstring næste år. Løg kan lægges i alle typer jord i din have eller i en krukke fyldt med pottemuld. Vigtigst er det at få placeret løget så langt nede, at det kommer til at ligge med løgets højde x 2. Dvs. er dit løg 5 cm højt, skal den underste del af løget ligge 10 cm nede i jorden.

Læg også gerne flere løg i samme areal. Læg de store tulipanløg nederst og kom de små scillaløg eller krokusløg øverst. Først blomstrer de små løg – dernæst tulipanerne. Prøv det i din have, eller plant en krukke til.